

ปีที่ 26 ฉบับที่ 8832 วันอังคารที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 หน้า 1

อาเซียน Business Forum

■ ผศ.ดร.จรียา วิกยะศุกร
ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี

วิกฤติพยาบาล... ความท้าทายของไทยในการรับมือ AEC

● การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 ถือว่าเป็นหนึ่งปัจจัยในอนาคตที่ท้าทายระบบสาธารณสุขไทย โดยเฉพาะกับวิชาชีพพยาบาลซึ่งถือเป็น 1 ใน 7 แรงงานฝีมือตามกรอบ Mutual Recognition arrangement หรือ MRA ที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในอาเซียน ซึ่งจะทำให้นักวิชาชีพสามารถเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกได้สะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนการตรวจคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน

ภายในกรอบ MRA ทำให้มีความเป็นไปได้มากว่า จะทำให้เกิดทั้งการไหลเข้าของพยาบาลจากประเทศเพื่อนบ้านอย่าง ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ที่ผลิตพยาบาลเพื่อการส่งออก ในทางกลับกัน ก็เป็นไปได้เช่นเดียวกันว่า อาจจะทำให้เกิดการไหลออกของพยาบาลวิชาชีพและอาจารย์พยาบาลจากไทย โดยเฉพาะพยาบาลที่มีศักยภาพและเก่งภาษาจากไทย ไปยังประเทศที่มีกำลังซื้อสูง แต่ขาดแคลนพยาบาลอย่างไนจีเรีย และมาเลเซีย

การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงถือเป็นความท้าทายของวงการสาธารณสุขไทย ในอนาคต ทั้งในระดับนโยบายด้านสุขภาพของประเทศ ตลอดจนผู้ใช้บริการ รวมทั้งสถาบันการศึกษาด้านพยาบาล ที่จำเป็นต้องทบทวนของตัวเอง เพื่อนำไปสู่การสร้างสมดุลระหว่าง “ความต้องการใช้พยาบาล” (Demand) และ “จำนวนพยาบาลผู้ให้บริการ” (Supply) เพื่อให้ไม่เกิดปัญหา ในการให้บริการสาธารณสุขกับประชาชนในอนาคต โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนพยาบาลที่เป็นปัญหาสั่งสมมาต่อเนื่องนับตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ทวีความรุนแรงมากขึ้น

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีพยาบาลกว่า 100,000 คน และสามารถผลิตพยาบาลได้ปีละ 9,000-10,000 คน แต่เมื่อเทียบกับอัตราเร่งของความต้องการแล้ว ต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถผลิตพยาบาลได้ทัน ความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากนโยบายของภาครัฐใน

(ต่อด้านหลัง)

การขยายความคุ้มครองด้านสุขภาพ การส่งเสริมไทยสู่การเป็น Medical Hub รวมไปถึง

สถานการณ์พยาบาล ในประเทศไทย ยังอยู่ในระดับ ที่น่าเป็นห่วง โดยอยู่ใน สัดส่วน 1 ต่อ 600

การขยายตัวของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ของ
ทั้งภาครัฐและเอกชน ทุกวันนี้มีโรงพยาบาล
หลายแห่งที่มีห้องผู้ป่วยแต่ให้บริการไม่ได้
เพราะมีพยาบาลไม่เพียงพอ

เมื่อดูอัตราส่วนของพยาบาลต่อประชากร
ในวันนี้ เห็นชัดเจนว่า สถานการณ์พยาบาล
ในประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง
โดยอยู่ในสัดส่วน 1 ต่อ 600 น้อยกว่าประเทศ
เพื่อนบ้านอย่างในสิงคโปร์และมาเลเซียที่อยู่
ในระดับ 1 ต่อ 250 และ 1 ต่อ 300 ตามลำดับ
และยิ่งหากเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา

ที่สัดส่วนพยาบาลต่อประชากรมีเพียง 1 ต่อ 200 นั้นถือได้ว่าต่างกันถึง 3 เท่า ปัญหาการ
ขาดแคลนพยาบาลจะรุนแรงขึ้นในอนาคต หากเราไม่ปรับตัวเตรียมพร้อมและมองไปข้างหน้า
เพราะเมื่อดูจากหลายปัจจัย พบว่า ในอนาคตความต้องการพยาบาลกำลังยิ่งเพิ่มสูงขึ้น
เป็นลำดับ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรทั้งในไทยและอาเซียนที่กำลังจะก้าว
เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมไปถึงแนวโน้มผู้ป่วยไหลเข้ามารักษาพยาบาลในประเทศไทยมากขึ้น
หากมองเฉพาะในมิติของความต้องการพยาบาล ในฐานะสถาบันการศึกษาที่มีบทบาท
ในการผลิตพยาบาลหลักแห่งหนึ่งของประเทศ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี ได้วางแผนที่จะ
เพิ่มกำลังการผลิตพยาบาล เป็น 300-350 คนต่อปี ภายในปี 2560 จากเดิมที่ผลิตได้เพียง
230 คนต่อปี

โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดียังมองไปข้างหน้าถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีอาเซียน
ทั้งในแง่ขององค์ความรู้ที่จะเกิดจากโรคอุบัติใหม่จากการเคลื่อนย้ายคนอย่างรวดเร็ว ตลอดจน
ความสามารถในการรองรับผู้ป่วยจากประเทศเพื่อนบ้าน เราจึงได้ปรับหลักสูตรการเรียน
การสอนที่มีความเป็นสากลมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับบริบทความเป็นอาเซียน ไม่ว่าจะ
เป็นการสนับสนุนให้เกิดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับสถาบันการศึกษาพยาบาลในกลุ่ม
ประเทศอาเซียน เพื่อเปิดวิสัยทัศน์ให้นักศึกษามีมุมมองที่กว้างไกลมากขึ้น

โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดีในฐานะศูนย์ประสานงานองค์การด้านการพยาบาลและ
ผดุงครรภ์ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ขององค์การอนามัยโลก ยังมุ่งมั่นที่จะยกระดับองค์ความรู้
ด้านสุขภาพกับประเทศในอาเซียน ด้วยการสนับสนุนพยาบาลในอาเซียน ให้เข้าร่วมฝึกอบรม
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการพยาบาลระหว่างกัน

การปรับตัวรับมือกับการเปิดเสรีอาเซียน จึงไม่ได้มีคำตอบสุดท้ายอยู่แต่เพียงการ
เพิ่มจำนวนการผลิตพยาบาลวิชาชีพ ทว่ายังขึ้นอยู่กับปรับตัวของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ทั้งในระดับนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศ พร้อมไปกับการแสวงหาโอกาสและความร่วมมือ
ระหว่างประเทศในอาเซียน ที่จะนำไปสู่การยกระดับด้านสาธารณสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของคนในประชาคมอาเซียน ให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนไปด้วยกัน